

OGOREK (39) *sb m*

ogorek (35), **ogurek** (4); ogurek *Murm*; ogorek : ogurek *FalZioł* (9:3).

Pierwsze o oraz e jasne, drugie o pochylone.

sg *N* ogórek (11). ◇ *G* ogórka (1). ◇ *D* ogurkowi (1). ◇ *A* ogórek (1). ◇ *I* ogórkiem (1). ◇ *pl N* ogórki (8). ◇ *G* ogórk(o)w (7) [w tym: *FalZioł* I 31d może ai]. ◇ *D* ogórk(o)m (1). ◇ *A* ogórki (6). ◇ *I* ogórki (1) *BielKron*, ogórk(a)mi (1) *Calep*.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. *bot. Cucumis sativus L. (Rost); roślina uprawna z rodziny dyniowatych (Cucurbitaceae); cucumer Vulg, PolAnt, Mącz, Calep, Cn; cucumis Murm, Mącz, Calep, Cn (10) : Murm 113; Cucumer. Ogurek. FalZioł [+3], I 31b, 32 źp; Cucumerarium, Ogrodek w którym ogórki ładzą. Mącz 70d, 70d; Oczko 4; Cucumerarium – Mieŝce Ogorkami poŝięane. Calep 275a, 275a; GostGosp 122.*

[*Zestawienie: »ogorek ogrodny«: Ogorek ogrodny albo kukłáfty. SienHerb E#.*]

2. *Owoc ogórka, jadalna roŝliny (27) : OGorek ieŝt zimnego y łuchego przyrodzenia FalZioł I 31c; PLinius [...] powiada banie być podobne ogorkom w włoŝwołciach [!] FalZioł I 39c; ogorka furowego woniay, przydzieŝt załię ku zdrowiu. FalZioł V 82v, I 31c, d, V 10, 64, 82v; Z tądże moŝem babźyć [!] iż owoc kaŝdy im zimnieyŝy ieŝt thym niezdrawŝy, iako łą ogorki/ malony etc. GlabGad 14v; Leop Num 11/5; BibRadz Num 11/5; bo to v nich ząwŝdy ná Stole ieŝt/ tákiefz oczet: mleko kwáŝne/ ogorki y ŝliwy ŝolone w kubkoch BielKron 435, 39v, 261; Anguinus cucumis, Długi, Krziwy ogórek Mącz 10a; SienLek 8v, 48; Bowiem rzodkieŝ/ chrzan/ ocet/ ogorek/ barŝcz miły/ V nich wŝytki przyŝmáki/ włoŝyŝy ŝloniny. RejZwierc 242v, 111v; WerGoŝc 242; Co ŝobie gárdłá oŝtrzą ná niewinné piwo Rydzem/ ŝledźiem/ ogórkiem KochPieŝ 21; GostGosp 167.*

Zwrot: »ogorki ŝolić (a. ogorkow naŝolić); ogorki ŝłone« (2;2): Dobrzeć [...] ieŝć rzeczy ŝłone/ kápáry/ limonie/ Oliwki/ ogorki ŝłone SienLek 94; Kápufę/ Ogorki/ vmieiętnie vmieć ŝolić/ coby ŝie nie płowało. GostGosp 68; Lećie ogorkow náŝolić/ czego ŝie vczýć v goŝpodarzow/ áby ie ták ŝolić coby trwáć mogły GostGosp 104, 16.

Wyraŝenie: »sok ogorkow« (1): Sok Ogorkow ŝ łokiem citrollowym/ vŝmierza boleŝc członkow taiemnych vmęŝczyzn/ tho ieŝth iądrek FalZioł I 31d.

3. *bot. Zestawienie: »psi, ptaszy, [niedźwiedzy, leŝny] ogorek« = Ecballium elaterium A. Rich (Rost); roŝlina z rodziny dyniowatych (Cucurbitaceae) [1:1] (2) : Cucumis anguinus – Ptáŝy ogorek albo, pŝfi ogorek Officinae Cucumerem asininum appellant. Calep 275a; [Niedźwiedzy ogorek/ Ptáŝy ogorek/ Leŝny ogorek/ Cucumer fylueŝtris. Cucumer Afininus. SienHerb K4#, 511b].*